QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

Magistrat Dr. Joseph Mifsud B.A. (Legal & Int. Rel.),
B.A. (Hons), M.A. (European), LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Bernard Charles Spiteri)

vs.

Joseph Camilleri

Kaz Numru: 376/2015

Illum 19 ta' Jannar 2016

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat **Joseph Camilleri**, iben Francis u Josephine nee' Pace, imwieled fit-28 ta' April 1943, residenti fil-fond 'Our Lady of Sorrows', Triq Santa Lucija, Kercem, Ghawdex u detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 37743(G), akkuzat fl-1 ta' Gunju 2015 ghall-habta tal-09:40a.m., fi Triq l-Gharb, Gharb:

1. Saq vettura tal-ghamla Mitsubishi bin-numru tar-registrazzjoni BBJ348 b'manjiera traskurata, perikoluza u/jew bla kont;

2. Saq l-imsemmija vettura u naqas li jzomm man-naha tax-xellug tat-triq jew naqas li jaghmel sinjal meta kien sejjer ibiddel id-direzzjoni;

3. U aktar talli b'nuqqas ta' hsieb jew bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti, ikkaguna hruq jew ghamel hsara jew gharraq xi haga u minhabba f'hekk Marvic Mizzi bata offiza gravi fuq il-persuna tieghu minghajr il-konsegwenzi msemmija fl-Artikolu 218 tal-Kapitolu 9;

Rat id-dokumenti esebiti u l-atti processwali kollha.

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET LEGALI

<u>INCIDENTI TAT-TRAFFIKU</u>

Illi l-kwistjoni li trid tigi ventilata minn din l-Onorabbli Qorti hu sa fejn jista' jinghad illi kien hemm xi negligenza ta' xi hadd mill-partijiet jew mit-tnejn illi seta' kien fattur kontributorju ghal dan l-incident.

L-awtur Taljan Mario Codagnone fil-ktieb tieghu "**Casi Pratici in Materia di Circolazione Stradali**" f'pagna 51 jghid, "*Riteniamo che allo stato attuale delle cose si imponga in anzi tutto un affermazione di principio; la stada e' di tutti. Essa e' un bene al cui utensa I cittadini tutti sono ammessi con parita' di diritti e di doveri ed oseremo anzi dire con maggior doveri da parte di coloro che la dominano alla guida di mezzi che per le loro intrinsiche caratteristiche di velocita' e di potenza possono costituire anche solo per questo un imanente pericolo per la circolazzione.*"

Ghalhekk, il-punt tat-tluq tal-konsiderazzjonijiet tal-esponent huwa li t-triq ghandu dritt ikun fiha kulhadd u kulhadd ghandu obbligi u doveri x'josserva mehud in konsiderazzjoni c-cirkostanzi li jinsab fihom.

Issa kif gie ritenut mill-Qorti fl-Appell Kriminali "**Il-Pulizija vs. James Abela**" [11.7.2002] fejn kienet citata sentenza ohra tal-istess Qorti diversament preseduta fl-appell kriminali "**Il-Pulizija vs. Claudia Camilleri**" [15.11.1996.] "il-fatti – inkluzi il-provi indizjarji – *"circumstantial evidence"* jistghu ikunu tali li l-gudikant ihossu moralment konvint li jista' jigbed certi konkluzzjonijiet minn dawk il-fatti … dak li fid-dottrina Ingliza jissejhu *"presumptions of fact"*. *"These are all inferences which may be drawn by the tribunal of fact."*

L-esponent proprju ghamel dawn il-*"presumptions of fact"* li johorgu mid-dinamika tal-incident.

Illi hu dover ta' *"driver to see what is in plain view"*. (App. Krim. **Pol. vs. Joseph Vella** - 10.8.1963) u li min ma jarax dak li ragonevolment ghandu jara, ifisser li ma kienx qed izomm *"a proper lookout"* (Appell Kriminali : "Il-**Pulizija vs. J.M. Laferla**,17.6.1961).

Illi kull sewwieq ghandu l-obbligu li jzomm l-hekk imsejjah *proper look out*. Fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs. Roderick Debattista** deciza fis-26 ta' Mejju 2004, il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet hekk:

> *"Hu dover ta' driver to see what is in plain view [...] u li min ma jarax dak li ragonevolment ghandu jara jfisser li ma kienx qed izomm a proper lookout [...].*
>
> *Keeping a proper lookout means more than looking straight ahead. It includes awareness of what is happening in one's immediate vicinity. A motorist should have a view of the whole road from side to side and, in the case of a road passing through a built up area, of the pavements on the side of the road as well".*

In oltre r-Regolament 59 tal-**Highway Code** jipprovdi li:

> "*The driver of any motor vehicle whether on a major or a minor road, shall at all times, exercise due care and take all necessary precautions at any road junction.*"

lli f'sede kriminali kull sewwieq iwiegeb ghall-agir tieghu indipendentement minn dak li jaghmel haddiehor, ammeno che' dak li jigri ma jkunx dovut unikament u eskluzivament ghall-htijiet da parti ta' haddiehor. (App. Kriminali: "Il-**Pulizija vs. Gaetano Schembri**" (16.3.1961) ; "Il-**Pulizija vs. John Polidano**" (3.11.1963) ; "Il-**Pulizija vs. Rev. C. Mifsud**" (XXXVII. p.IV. p.1131) u ohrajn.).

Ikkunsidrat.

X'inhu l-obbligu tas-sewwieq fil-pozizzjoni tal-imputat? Ir-risposta tohrog mil-Ligi u senjatament mill-Artikoli 225 u l-Artikolu 226. Dan jimporta li l-Prosekuzzjoni trid tipprova, f'kazijiet bhal dak odjern, illi l-imputat kien kolpevoli ta' nuqqas ta' hsieb, jew ta' traskuragni jew li naqas li jhares xi regolamenti, f'dan il-kaz, ir-regolamenti tat-traffiku. Il-Prosekuzzjoni trid tipprova in-nexus bejn il-feriti gravi li ssubixxa l-vittma u t-traskuragni tal-imputat, liema nexus irid irendi t-traskuragni tal-kawza immedjata u prossima tal-effett, wara trid ukoll tipprova li t-traskuragni kienet *culpable negligence* u cioe' li tammonta ghal *criminal misconduct* (vide Il-**Pulizija vs Manuel Schembri** deciza nhar it-28 ta' Novembru 1949 mill-Qorti tal-Appelli Kriminali).

Irid jigi determinat allura jekk l-imputat kienx hati ta' xi nuqqas ta' hsieb jew traskuragni jew ta' nuqqas ta' tharis tar-regolamenti.

Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar is-sitta (6) ta' Mejju 1997 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Alfred Mifsud**,

il-Qorti enuncjat t-tifsiriet li ghandhom jinghataw lil kull tip ta' sewqan li jiddipartixxi minn sewqan proprju:

*"**Sewqan traskurat (negligent driving)** hu kwalsiasi forma ta' sewqan li jiddipartixxi minn, jew li ma jilhaqx il-livell ta' sewqan mistenni minn sewwieq ragonevoli, prudenti, kompetenti u ta' esperjenza. Bhala regola l-ksur tar-regolamenti tat-traffiku kif ukoll in-non-osservanza tad-dispozizzjonijiet tal-Highway Code li jincidu fuq il-mod jew il- kwalita' ta' sewqan ta' dak li jkun, jammonta ukoll ghal sewqan traskurat.*

***Sewqan bla kont (reckless driving)** hu deskritt fis-Subartikolu [2] tal-imsemmi Artikolu 15, bhala 'sewqan bi traskuragni kbira'. Din t-tieni ipotesi, jigifieri ta' sewqan bla kont, tikkontempla s-sitwazzjoni fejn il-grad ta' traskuragni tkun kbira, u tinkludi l-kazijiet 'fejn wiehed deliberatament jiehu riskji fis-sewqan li m'ghandux jiehu, minhabba l-probabilita' ta' hsara li tista' tirrizulta lil terzi, kif ukoll kazijiet fejn wiehed ikun indifferenti ghal tali riskji'.*

***Sewqan perikoluz (dangerous driving)** jirrikjedi li fil-kaz partikolari, is-sewqan kien ta' perikolu ghal terzi jew ghall-proprjeta taghhom. Biex wiehed jiddeciedi jekk kienx hemm dan il-perikolu, wiehed irid jara c-cirkostanzi kollha tal-kaz, inkluzi l-hin u l-lokalita' tal-incident u l-presenza o meno ta' traffiku iehor jew ta' nies ghaddejjin bir-rigel. Naturalment, sewqan f'kaz partikolari jista' jaqa' taht tnejn jew aktar minn dawn it-tlett forom ta' sewqan, f'liema kaz, japplikaw id-dispozizzjonijiet tal-ligi u d-dottrina in materja ta' konkors ta' reati. Ai finijiet ta' piena, il-legislatur pogga s-sewqan bla kont u s-sewqan perikoluz fl-istess keffa. Ir-reat ta' sewqan traskurat hu kompriz u involut f'dak ta' sewqan bla kont u f'dawk ta' sewqan perikoluz."*

Illi din il-Qorti hija tal-fehma li f'materja ta' incidenti stradali l-provi indizzjarji, hafna drabi jistghu jkunu siewja ferm, u xi drabi jistghu anki jkunu siewja ferm aktar minn dawk okulari li, kultant jistghu jkunu biss soggettivi.

U mbaghad fejn ma jkunx hemm xhieda okulari li jistghu jiddeskrivu jew jispjegaw dak li gara, dawn il-provi indizzjarji, jistghu facilment u minghajr bzonn ta' hafna tigbid, jaghtu stampa cara tad-dinamika tal-incident. Sintendi, bhal kull prova indiretta ohra, iridu jkunu tali li jwasslu ghall-konkluzzjoni univoka u li biha l-gudikant ikun moralment konvint lil hinn minn kull dubju dettat mir-raguni mill-htija jew responsabbilta' kriminali tal-imputat jew akkuzat.

<u>RESPONSABBILTA' GHALL-INCIDENT</u>

Li jirrizulta mill-atti u x-xhieda li l-imputat kien ghaddej fi Triq l-Gharb, l-Gharb meta spicca laqat lil Marvic Mizzi, ciklist professjonali u li jippartecippa fil-kampjonat nazzjonali. Ic-ciklist spicca b'feriti f'halqu inkluz fi snienu, bi hsara kbira fuq ir-rota li kien qieghed isuq u arlogg li kellu. L-imputat jghid li l-*parte civile* kien rasu baxxuta meta kien qieghed isuq.

Il-kompitu ta` din il-Qorti hu li taghmel analizi approfondita tal-provi mressqa mill-partijiet. U wara li taghmel tali ezami, trid taghmel id-domanda jekk il-Prosekuzzjoni ppruvatx il-kaz taghha skont il-ligi.

Din il-Qorti hekk ghamlet u wara tali analizi tinsab f'qaghda illi tiddikjara illi f'dan il-kaz, mehud kollox flimkien, din il-Qorti tinsab f'pozizzjoni li fiha tista' legittimament tiddikjara l-htija tal-imputat skont il-ligi.

Il-Qorti qieghda tasal biex taghti piz lill-verzjoni li ta l-*parte civile* li l-imputat ma hax il-prekawzjonijiet mehtiega meta kien ghaddej mit-triq.

Illi l-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet li ... biex nuqqas ta' *proper lookout* iwassal ghal responsabbilta penali l-Qorti trid tkun sodisfatta illi kieku ma kienx ghal dak in-nuqqas dik il-hsara

x'aktarx kienet tigi evitata jew x'aktarx li ma kinitx issehh f'dak il-grad li effettivement sehhet... (**Pulizija vs Joseph Grech** deciza 06.06.2003).

Illi l-Qrati taghna huma cari u univoci fuq il-materja li sewwieq izomm *a proper lookout* meta jigu ghal decizjonijiet fuq griehi kawzati minn incidenti tat-traffiku. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs. Guzeppi Bilocca**, deciza fit-12 ta' Frar 2009:

> *"Illi dan hu kaz ta' investiment ta' pedestrian. Illi gie ritenut in subiecta materia illi l-pedestrian ghalkemm ghandu dritt ikun fil-karreggjata biex jaqsam, certament ghandu wkoll id-dover li juza prudenza biex jaqsam. Jekk il-pedestrian ikun negligenti pero', dan ma jassolvix lid-driver tal-car milli juza dak il-grad ta' reasonable care li tinhtieg.*
>
> *Dana kollu jinghad sakemm ma tkunx giet mill-pedestrian kreata lid-driver, bl-imprudenza tieghu, emergenza subitanea imprevedibbli, li rrendiet impossibbli, jew mhux ragonevolment possibbli, azzjoni evaziva tempestiva."*

F'sentenzi ohra mbaghad, gew elaborati sitwazzjonijiet fejn din l-emergenza subitanea tavvera ruhha, e.g. "meta jaqsam f'daqqa u jissorprendi lill-konducent jew jaghmel xi moviment insolitu u inaspettat" (App. Kriminali: Il-**Pulizija vs. J. Thornton**, Vol. XLV. P.iv. p.920) jew meta "*pedestrian* jinzel inaspettatament minn fuq il-bankina, jew li jaqsam jew jitfacca ghall-gharrieda minn wara xi karozza ohra; jew li johrog minn xi kurva fit-triq; jew li jitfacca ghall-gharrieda u inaspettatament quddiem il-karozza" (App. Kriminali: Il-**Pulizija vs. Cassar Desain** Vol. XLVI. P.iv. p.765).

Konsiderazzjonijiet dwar piena

Illi l-Qorti hija tal-fehma li ghandu jigi kkunsidrat l-insenjament fid-decizjoni moghtija fl-10 ta' Marzu 2005 fil-kawza fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Alfonso Abela fejn il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet hekk:

> *"Illi ghar-rigward tal-piena, din il-Qorti fl-ewwel lok ma tarax li s-sentenza ta' prigunerija sospiza hija mizura opportuna u indikata fil-kaz ta' offizi involontarji f'incidenti tat-traffiku, ghaliex l-ghan ta' tali mizura jew sanzjoni, fil-fehma ta' din il-Qorti, hu li, filwaqt li taghti opportunita' ohra lill-kriminal qabel ma tibaghtu l-habs, proprju li zzomm lill-kriminal milli jerga' jaqa' u jikkommetti xi tip ta' delitt bhas-serq, drogi, frodi li hu jkun abitwat fih u mhux biex ma jergax jahbat b'karozza jew itajjar li xi hadd involontarjament, esperjenza li ovvjament hadd zgur ma jkun ihobb jew jixtieq li jerga' jirrepeti.*
>
> *Inoltre l-Qorti thoss li l-piena karcerarja hija indubbjament wahda sproporzjonata meta si tratta ta' incident stradali involontarju fejn ma jirrikorrux l-estremi tas-sewqan bla kont jew dawk tas-sewqan perikoluz. Din il-Qorti thoss li f'kaz ta' sewqan traskurat jew f'kaz ta' ksur tar-regolamenti tat-traffiku piena pekunjarja hija ferm aktar addattata u xierqa".*

Il-Qorti tappella biex ikun hemm aktar attenzjoni fit-toroq taghna u jkun hemm attenzjoni partikolari ghal dawk li juzawhom biex isuqu r-rota jew jimxu. Inutli jsir hafna diskors biex ikun hemm aktar persuni li juzaw mezzi alternttivi ta' trasport inkluz ir-rota, meta wiehed jikkunsidra r-riskji kbar li jiffaccjaw dawn il-persuni meta jkunu fit-triq, minhabba traskuragni u negligenza.

DECIDE

Ghal dawn il-motivi l-Qorti wara li rat l-Artikolu 15(1)(a)(2), l-Artikolu 75 tal-L.S. 65.11 u l-Artikolu 328(c) tal-Kapitolu 9 tal-

Ligijiet ta' Malta, issib lill-imputat hati tal-akkuzi migjuba kontrieh meta saq il-vettura b'manjiera traskurata.

Illi, tenut kont ta' dan u tac-cirkostanzi kollha tal-kaz, il-Qorti hija tal-fehma li ghandha tikkundanna lill-imputat ghall-hlas ta' multa komplessiva ta' elf ewro (€1000) u skwalifika tal-licenzja tas-sewqan ghal tmint (8) ijiem li jibdew jiddekorru minn nofsillejl u minuta ta' ghada (00:01a.m.).

Dr Joseph Mifsud
Magistrat